

CELEBRAR EL TIBERI

Llibres maleta (plens de records i llum)

► Mercè Ibarz domina, com Sebald, l'art de narrar fent marrada però sense perdre mai el fil

Jordi Benavente

Foto: Kin Wai Cheung / Unsplash

"No és perquè sí que qualsevol llibre, fins i tot un de poc seriós, té forma de maleta", deia Serguei Dovlàtov, traduït per Miquel Cabal, a *La maleta* (LaBreu). Esclar que podria ser que l'escriptor rus exiliat a Queens, Nova York, senzillament s'ho hagués fet venir bé: el seu llibre –impregnat del laconisme irònic de qui va passar per la universitat i per la presó, va fer de periodista i de vigilant en un camp de treball, i va morir alcoholitzat poc abans de fer els 50– narra la història dels vuit objectes anodins (barret, mitjons, guants, jaqueta, etcètera) que Dovlàtov va endur-se de l'URSS en una maleta. Una excusa tan vàlida com una magdalena per tibar el fil de la memòria.

A *Inventari de coses perdudes* (Més Llibres, traduït per Maria Bosom), la berlinesa Judith Schalanksy invoca dotze coses desaparegudes, com els cants d'amor de la poeta Safo ("poemes mutilats que esperen que algú els completi"), el palau de l'RDA o una illa submergida per sempre més a l'oceà; i, amb aquesta excusa, posa en solfa vivències

personals, assaig i ficció, per demostrar-nos que res desapareix del tot mentre en queda el record. Més que maleta, aquest seria un llibre museu, en què cada peça inspira un relat tan emotiu com original: "L'endemà, al lloc on hi havia hagut l'atol, només devien flotar uns quants arbres morts sobre la superfície del mar, llisa com un mirall".

A *Si aquest carrer fos meu* (Edicions de 1984, traduït per Marina Bornas), Stefanie Kremser hi consigna les vint-i-dues adreces de cinc països diferents, a banda i banda de l'Atlàntic, en què al llarg de cinc dècades ha tingut raspall de dents, i per tant residència. Són, doncs, unes memòries en trànsit en què aquesta rodamon privilegiada (perquè no ha hagut de fugir mai d'una guerra ni de la gana, com diu ella mateixa) s'interroga, literàriament, sobre per què escriu, i sobre qui és i d'on és, malgrat (o gràcies a) totes les vegades que ha triat fer les maletes. "De què em desprenç i conservo només en el record, i què m'emporto en el pròxim trasllat?"

Patti Smith diu a *M Train* (Lumen, en castellà) que el seu dilema sempre que se'n va de viatge és, precisament, decidir quins llibres fica a la maleta, a banda d'una Polaroid, un grapat de mitjons d'abelles i samarretes dels Electric Lady Studios. El seu és un llibre capsa de records i de lectures, amb els quals Smith fa el que vol. És a dir: fa literatura, de la bona. I és que tot li germina, a l'autora del *Horses*. A *L'Any del Mico* (Club Editor, traduït per Martí Sales) hi diu: "I em vaig veure amb en Sam a la seva cuina de Kentucky i xerràvem d'escriure. Al final, deia, tot és pinso per una història, és a dir, suposo, que tots som pinso".

I passa el mateix amb Mercè Ibarz ("lauradora de les lletres"), que ara, amb *Labor inacabada*, tanca el *Triptic de la terra*, en una edició d'Anagrama que inclou *La terra retirada* (1993) i *La palmera de blat*. Com Patti Smith, Ibarz escriu en una culta i amena primera persona sobre experiències pròpies i generacionals, que barreja magistralment amb l'assaig fotogràfic, cultural i antropològic; des del seu poble natal, Saidí, a la Franja, fins a Barcelona, passant per Lleida. I domina, com Sebald, l'art de narrar fent marrada però sense perdre mai el fil. "I ara sé que escriure és una pagesia. (...) La mateixa espera: solcar, plantar, regar i adobar, podar, protegir, donar forma. Llaurar, escriure."

També hi ha llibres que més que maletes són com tot l'hangar de l'Àrea 51, on acaba l'Arca de l'Aliança, a la mítica pel·li d'Indiana Jones. Llibres com *2666* del Bolaño, els *Diaris* de Kafka o el *Jo confesso* del Cabré. I n'hi ha que són volcans, tan fascinants i tan capaços d'arrasar-ho tot: *Teoria de la gravetat*, de Leila Guerriero, per exemple. Però això ja seria tema per a una altra columna.

<https://www.catorze.cat/noticia/15022/llibres-maleta-plens-records-llum>